

MAGYAR NÉP

KÉPES-HETILAP

Előfizetési árak:
Egy évre 6 pengő, félévre 3 pengő
Egyes szám ára 15 fillér
Külföldre egész évre 10 pengő.

Főszerkesztő: GYALLAY DOMOKOS
Főmunkatársak:
Dr. Szász Ferenc, Dr. P. Jánossy Béla.
Felelős szerkesztő: Dr. Parádi Ferenc
Felelős kiadó: Tóth Kálmán.

Laptulajdonos: MINERVA R.T.
Megjelenik minden szombatban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, Brassai-utca 5. szám.

Nemzeti tragédiák

A sorozatos tragédiák közt, melyek a magyar nemzet ezeréves történelme folyamán érték, sorrendben a borsódmegyei mohi pusztán a befutó tatár hordától szenvedett megsemmisítő vereség 1241. április 11-én, mely akkor husvét napján második esőtörténetként esett.

Kerek 700 esztendővel ezelőtt is magyar vér párolgott a magyar föld. A feldúlt gyepekön a pusztítás ördögi dübölésével születtek Béni és vad és kegyetlen árszorúai és letarolták a magyar földet, népeit, vagyonával, kultúrájával együtt. Az egykorú német krónikás elírta: "már Magyarzágot, melyről meggyezte, hogy „350 évig ott fenn". A magyarok elrohadt, szomorú kánya, IV. Béla, akit hű és magyarjal mentelt meg a tatárdúlás öngyőz forgatagából, ő szemmel szemléltette a rettenetes gyászt és pusztulást, mely a tatárok gyors vonulása után eléje tárult. A történelem, mely számba tartja a nemzeti gyászdíkok okait, megemlékezik arról, hogy már ekkor is, mint ma is, sokszor, a szenvedés, a rút nemzeti átok volt az első nagy magyar tragédia forrása.

De ne mondjunk itt most történelmet, hanem vonjuk a történelem tanulságait. Rút visszavonás? Szükség van nekünk? Mikor fogta össze az egyetlenkedés

az erőket? Soha. Mikor nőtt béke, öröm, belső és külső biztonság a nemzet számára a torzalkodásban? Soha. Vajon a mai idők, melyek népeket sodornak tragédiák felé, nem kívánják-e meg a tömör, vas-egységet egy

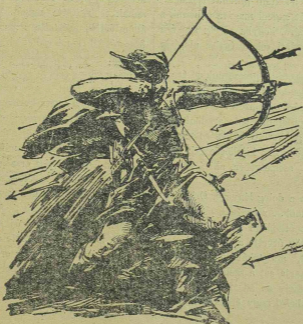
nemzettől, mely élni akar? És akarunk-e mi is élni? Nem kötelező újabb ezerévre az eltöltött ezerév? Most, amikor két évtized előtt levágtott karunk-lábunk újrán, most hadanásunk másféle vele, amikor egyetlen cél felé mutat sorsunk és jövőnk, — a teljes szabad magyar nemzeti élet felé!

A történelem nem arra int, hogy a tragédiákat ismétlegessük, hanem arra biztat, hogy ragyogó lapjaiból merítsünk lendületet a jobb és szebb nemzeti jövő megvalósítására, s ha sor kerül, vigaszt merítsünk a esapásokra is, melyek értenek.

Ami 700 év előtti történelmi veszedelem volt, az ma is veszedelem lehet, ha más formában is. S ez ellen egyseges erővel, egységes akarattal és egységes lélekkel lehet csak védekezni.

Ezt vonjuk le ma tanulsággal az első magyar nemzeti tragédiából, melynek már azért sem szabad többé megfirtatni, mert a nemzet életét nem a tragédiák, hanem a békés fejlődés napjai biztosítják.

(pjb.)

MAGYAR ÉLETÜNK KÉRDÉSEI

Új személy, régi szellem

A fájdalom, mely Teleki Pál lesújtó halála miatt az egész nemzetet hatalmasba kerítette, még mindig élesen sajog a lelkekben. Nem is volna észinte és igaz a halála alkalmából kifejezett megnyilatkozás a nemzet közvéleménye részéről, ha csakugyan ilyen hamar el lehetne felejteni azt az embert, akiről, míg élt, alig lehetett eldönteni, hogy melyik a nagyobb benne: az államférfi, a tudós, vagy az ember?

Az élet azonban halad, megállást nem tűr, éppen ezekben a rohanó időkben, amikor népek sora órákon vagy napokon dőlhet el, aszerint, hogy az órákba szorított pillanat célszerűségét úgy ragadta-e meg egy nép, hogy az jól felfogott érdekeinek a legjobban megfelel. Az események előttünk zajlanak le, lépésről-lépésre szemlélhetjük, mit jelent egy nép számára, hogyha a kellő lélektani pillanat élszalasztásával a balsors áradatát engedi magára zuhanni, s mit jelent egy nép számára, hogyha az ész szavára halgatva, az élet gyakorlati eshetőségeire alapítja számítását.

A rohanó élet természetesen nemzetünkkel szemben is felállította a maga kemény parancsait, megállást nálunk se tűr, s ezért a nemzet vezetése ezekben a komoly időkben pillanatra se maradhat kormányos nélkül. Ennek gyakorlati szükségességéből következett az új miniszterelnök kijelölése Bárdossy László külügyminiszter személyében, aki átvette a nagymelékű előd örökét.

Hát igen, ebben van a dolog lényege. Örökséget vett át az új miniszterelnök. Az örökség pedig megőrzésre, megtartásra, sőt általában gyarapításra kötelez. Az új miniszterelnök átvette a volt miniszterelnök politikai örökségét, ami tehát annyit jelent, hogy az utód követni akarja azt a szellemét, melyet az előd kialakított, s amely az adott körülmények közt a nemzet külső és belső nagy érdekeinek meg-

felel, sőt helyesebben mondva: egyedül felel meg. Vannak kellemes örökségek, melyekbe kényelmes beleülni az örökös és felelősség nélkül élvezni az örökös előnyeit. A politikai örökségek általában nem ilyen könnyűek, s az új magyar miniszterelnök politikai öröksége csakugyan nem tartozik a könnyűek közé. Nem új előtte és nem ismeretlen, hiszen mint külügyi miniszter, ugyancsak ismeri, s mégse lehet könnyűnek mondani, mert ez a vezetés az események most gyors torlódásában egy szeszélyes görbevonalon jár, kát mutatja, melyet nem emberek, hanem világesemények cikeakkoznak.

Mi erdélyiek nem tagadjuk, hogy a néhai miniszterelnök egyéb emberi és államférfini kiválóságai mellett azért is közel állott a szívünkhöz, mert kezdettől fogva nemcsak erdélyinek tartotta, hanem annak is mutatta magát. Az erdélyi származású államférfi megértette az erdélyi lélek sajátosságait, összetételét, s mi erdélyiek éreztük is, hogy megért minket. Nem lehet kétségünk a felől, hogy az új miniszterelnök sem kevesebb megértéssel nézi Erdély problémáit, mint nézte elődje. Ez természetesen nem hiszen a teljes kormányprogramot vette szemügyre, nem válogatott, nem részletezett benne. Erdélyi életének, sorsának, jövőjének, egész életének építkezését a saivén kell fekdünie, mint fekdü a nagyemlékű elődnek. Ma az egész ország sorsa egységes és összehangolt, különös kivételességet nem kívánhatunk, s ami kivételességnek látszik valójában a nemzet egészét érintő nagy szükségesség, aminek fontosságát az új miniszterelnök éppen megérti, mint ahogy ismerte elődje.

Ugy érezzük, hogy az ország kormányának jó kezekben van, mert a kormányos mellett láthatóan örökéént a nagymelékű előd szelleme lebeg.

**Széchenyi István
mondja:**

Többet használ bazájának az, ki hátra-maradást felejt, boldogulásában elősegíteni fáradozik, mint a idejét annak dicséretére pazarolja, mert a gyémánt magában is fénylik, de a balgatag dicséret magának neveltségessé teszi.

Fenti lépünk egy régi, szabadságharcos magyar lovászól (első és hátsó oldal) ábráról azokból a zászlókból, melyet az orosz kormány, hála a késztető udvariasságnak jellelően a moszkvai hadiműzeumból a magyar nemzetnek ajándékozott.

Történelmi dátumok találkozása.

A történelemben ugyanazok az események ritkán, de az évszámok mindig ismétlődnek, s megtörténik, hogy évekhez, napokhoz évtizedek, vagy évszázadok múlva kiemelkedő események emléke kapcsolódik. Ebből a szempontból nagyon érdekes forgatni a történelmet, természetesen annak, akinek érdeke van.

Néhány ilyen érdekes történelmi dátumot bizonyára lapunk olvasói is szívesen fogadják. A felsorolandó eseményeket természetesen az idei 1941. évhez kapcsoljuk.

Igy mindjárt kezdhethetjük azzal, hogy 500 évvel ezelőtt, 1541-ben, Buda elcsérelt vetle kezdetét a másfél százados török hódoltság korszaka, amikor a török, birtoklás ürügyén, egyszerűen rátették a kezüket Izabella királyné újszülött fiát, a kis János Zsigmondot, apróként felszabadított a várba, s mikor már bent voltak jónéhányan, egyszerűen rátették a kezüket Budavárára, s rajta is tartották kerék 150 esztendőig.

Ezelőtt 200 esztendővel, 1741-ben az akkor szép és fiatal Mária Terézia magyar királyné a pozsonyi országgyűlésen kérte a magyarok támogatását a Habsburg uralkodóház érdekében, s akkor a lelkesedő magyarok „Életünket és vérünket királyunkért, Mária Teréziáért!” felkiáltással meg is segítették, s ezzel megmentették a Habsburg uralkodóházat a végveszedelemtől. Ugyancsak 200 évvel ezelőtt született ennek a királynőnek fia, II. József magyar király, akit a német „kalapos” királynak neveztek, mert nem koronázották meg magát.

Ezelőtt 850 esztendővel, 1091-ben csatolta Szent László magyar király Horvátországot Magyarországhoz, mely az 1918-iki összeomlásig a magyar szent korona országainak szervező része volt. S ime, előttünk,

szemünk láttára, alakul a történelem, Jugoszlávia összeomlásából szabad Horvátország született.

Az idén van 800 éve annak, hogy Vuk Béla király, az ugyancsak megakasztott Álmos herceg fia meghalt és fia, II. Géza lépett a trónra 12 éves korában.

Még egy néhány művelődéstörténelmi dátumot jegyzünk fel. Ezelőtt 350 esztendővel, 1591-ben adta ki Kolozsvárt Heltai Gáspár uram jeles magyar könyvét a számvetés tudományáról, mely a legrégebb magyar nyelvű tankönyvek közé tartozik.

Ezelőtt 150 esztendővel született a legnagyobb magyar, gróf Széchenyi István, a budapesti Lánchíd és a dunai Vaskapu létesítésének kezdeményezője, akit a szabadságharc évében elborult elmével vittek a dőbling elmeegógyintézetbe.

Ugyancsak ebben az évben született a legnagyobb magyar szomorújáték író, Katona József, akinek *Bánk bán* c. színműve a legszebb magyar tragédia, melynek az az érdekessége is meg van, hogy az egykori kolozsvári drámai színműpályázaton észre se vették.

Ezelőtt 100 esztendővel, 1841-ben alapította Kosztli Lajos, Magyarország volt kormányzója a Pesti Hírlap c. napilapot, melán előző évben kiszabadult a politikai fogságból, melyre még 1837-ben elítélték jelségsértés címén.

Az 50 év előtti időkből még csak két adatot. Fél-századdal ezelőtt, vagyis 1891-ben halt meg Simor János magyar hercegprímás, esztergomi érsek, aki I. Ferenc József királyt 1867-ben június 8-án királyi kormányzó, Ugyanez évben halt meg Haynald Lajos volt erdélyi püspök, majd kolozsvári érsek, bíboros, híres szónok, a kalocsai csillagvizsgáló megalapítója.

{krónikás}

A „Magyar Nép“ külpolitikai szemléje

Mi lett az örökbarátságból? Mult számunkban megírtuk, hogy Jugoszlávia kalandos magatartását, mellyel falbaragta a tengelyhatalmak jóakarata készségét, s ezzel a pár hónap előtt megkötött jugoszláv-magyar örökbarátsági szerződést is, csak úgy lehet megérteni, ha feltételezzük, hogy angol pénz gurult végig az országban, s hangos katonák és ravasz civilek szobáiba vándorolt. A feltevés bevált. Az angol bekezdő politikát a német itt is megelőzte, s ma már teljes joggal írhatja a jólétesült olasz sajtó, hogy „finis Jugoslaviae“ — vége Jugoszláviának. Egy nemzet életében akkor kezdődik a tragédia, amikor az egy beteg mámor rabjává lesz. S ez a beteg mámor veszedelmessége mellett nagymértékben ragályos is. Jugoszláviát pedig szintén meglepte ez a ragály. A ragályos beteg mámor: az angol segítség ígérete. Norvégia, Hollandia, Belgium, Franciaország sorsa nem volt elég Jugoszláviának, magán akarta közvetlenül tapasztalni a ragály hatását. Tapasztalhatja. Belgrád jóformán romokban hever, az ország nagyszében német katonák lépése dübörög, Horvátország önálló, a szövetséges görög hadsereg megadta magát és — Anglia sehol. Azaz hogy megtalálható a tengeren ringó hajókon, amiken menekülni próbál haza, amintán sikerült felgyújtani a Balkánt, ahol Jugoszlávia előreláthatólag harmadfoku, tehát halálos égési sebeket kap. E nagy és szédületesen gyors katonai fordulat szempontjából szinte muló tünet, hogy a mámorból későn ébredő Jugoszlávia értelmetlen kétségbeesésében bombákat dob a szomszédos magyar területekre s rabló szeb bandúkat enged betörni a határon. Ez se nem becsület, se nem halálszav, se nem diplomácia, de mégis jelent valamit. Azt jelenti, hogy a magyar-jugoszláv örökbarátságnak egyzsermindentkorra vége.

*
*

A jövő Európa útja. Ezen a helyen haszontalan dolog volna stratégiai kérdésekről adni fejtegetéseket, s esetleg tanácsokat a harcoló seregek vezérekarnának. A harc azonban, ami most folyik, az új Európa képét alakítja ki. S talán felsőbb hatalomok akarata is, hogy ennek az új képnak vonalai a Balkán rendezésével formálódjanak. A Balkán közel száz éve, hogy közvetlen tűzfészke Európának. A világháború vak és ostoba győztesei újabb gyűlékony anyagot hánytak akkor ebbe a kráterbe, mely azóta is állandóan veszélyeztette Közép-Európa békéjét. Úgy látszik, elérkezett a lélekteni, de a katonai pillanat is, amikor ezt a tűzfészket egyzsermindentkorra szét kell hányni. A széthányás megkezdődött. Az utóbbi államok példájára mértéktelen módon megnövekedett és Jugoszláviává előléptetett Szerbiára is elköveteltetett a történelem helyesbítő munkája. Ez az ország nem mutatta magát se méltóknak, se alkalmasnak éppen mint megduzzasztott társa, a volt Nagyrománia — arra, hogy európai értelemben vett állami élet-színvonalat tarthasson volna. Ehez se történelmi múltja, se nemzeti arcvallása nem volt. Ilyenek hiányában pedig ma, az államfejlődés új és gyorsított állapotában nem lehet tartós életre berendezkedni. Logikus tehát, hogy az új Európa útja a Balkán rendezéséből induljon ki. Ezt az útát most a német fegyverek alaposan egyengetik. Semmi kétségünk nem lehet az eddigiek után abban, hogy ez az út német tökéletességgel meg lesz alapozva.

*
*

Es a távolkeleten...? A siker, amit az angol haderők hetek és hónapok nehéz munkája és veszteségei árán kiesikartak a becsülettel védekező olasz seregektől, az most a pityang szálló szirmává változott, míhelyt Rommel tábornagy gépesített oszlagai beleszóltak a jütékba. A hadiszerepese egy-kettőre megfordult, de megfordult az angol haderő is, egymásután adva fel a nehezen megszerzett támaszpontokat. Nem tudott azonban olyan gyorsan megfordulni, hogy a legutóbbi harcok során is 6 tábornokot, 2 hadosztálytábornokot, 2000 katonát és még át nem tekinthető mennyiségű hadianyagot ne hagyjon a gyéklémesen előrehaladó egyesült seregek kezén. Es itt állapítsunk meg valamit. Azt, hogy az olaszok gyarmati háborújuk lényegére most kezd a valóság világossága derülni. Az olaszok látszólagos vereségei most kezdjük megérteni és méltányolni is. Ez a taktika az adott helyzetben éppen a legjobbnak ítélt. A taktika elméletét átvette a gyakorlat: az egyesült német-angol seregek gyors tempóban verik az angolt, míg Anglia végre is belátja, hogy semmi köze többé Európához, mert új elrendeződését nálánálkülül akarják megcsinálni. Es meg is csinálják.

(—dr.)

Gyakorlati pályákra!

A kolozsvári egyetem közgazdasági kara hivatalosán tudatában megfeszített munkával dolgozik.

Ennek a főiskolának a célja az iparban és kereskedelemben vezetésre hivatott magyar közgazdászok nevelése. A közgazdászok karnak ebben az évben 346 hallgatója van, de remélhető, hogy a következő tanévben a hallgatók száma jelentősen emelkedni fog.

Az egyetem, a főiskola azonban vezetőket nevel. Vezetőkre is szükség van a közgazdasági pályákon, de mindenképp: kereskedőkre és iparosokra. Az ország megnagyobbodott és remélhetőleg újabb nagybővítéssel lehet számolni, azonban aránylag igen kevés magyar iparosunk és kereskedőnk van, ami feltétlenül szükséges teszi a keresztyény utánpótlást, mert nem áll elegendő magyar szakember rendelkezésre, akiket a hiányokat pótolni lehetne.

Hogy 346 hallgatója van a kolozsvári közgazdasági karnak, az szép eredmény. A szemből és állandóan sürgött hiányokat azonban csak az alsó- és középfokú oktatás átalakítása és kifejlesztése tudja megcélzó módon pótolni és kitölteni. A közgazdasági kar dekánya mondomta: kevesebb gimnáziumra, de több alsó- és felsőfokú ipari és kereskedelmi szakiskolára van multhatatlannul szüksége a magyar gazdasági életnek. Nemesek minden városban, de minden

járásban is fel kell állítani alsó- és középfokú iskolákat, melyek a mezőgazdasági és ipari igények szempontjából tartásával, elsősorban a jövő magyar kereskedőit neveljék. A falvak ifjúságának kell itt teret adni és nyújtani. Olyan tanulókat kell megállapítani, hogy azt az aravált, a szegénysorsú erdélyi magyar foltu gyermeke is megfizethesse. Erdély magyarsága a két évtizedes megszállás alatt elsősorban gazdasági téren szorult a háttérbe. Mégis, a tisztviselő, a szellemi munkás, az értelmiségi réteg volt az, amelyik beengyolódott és a munkanélküliségbe süllyedt. A magyar, iparos és kereskedő még az éhgyomri éveiben is megállta a helyét és sokszor példát szolgálható eredményeket ért el. Akkor az ifjúság kereste és előszeretettel választotta a gyakorlati pályákat és ennek az egészséges szemléletnek volt köszönhető, hogy a százközlő megszállók minden gáncsolása ellenére is történelmi, erkölcsi és anyagi értékeink megőrzésével térheltünk vissza Magyarországhoz. Mennyivel inkább kell most a gyakorlati pályákat keresnünk, amikor a kormányzat tekintete a magyar ifjakon csings. Neosak a táborunk és tiszt legyen magyar az ipari és kereskedelmi élet nagy hadseregében, hanem legyen magyar az utolsó közoktató is! Azoknak a helyét kell elváltalni, akik a gazdasági pályákat kizárókérdővel szándékkal fajtánk érdekei ellenére hitorolják. (m. j.)

HIREK

FINOMHANGU UJSÁGIRÁS

Az aradi „Stirca” román újságban valami Sever Stoica cikkel írt a meghalt gróf Teleki Pátról. Ettől a Stoicától egyikünk se várja, hogy kegyelettel írjon a magyar nemzet egyik nagy fiáról, mert egyáltalában nem tetszeztelünk fel benne annyi lelki emelkedettséget, hogy tudna valakiről kegyelettel is írni. Ez a eufkaszagu durva fráter koreznak nevezi Telekit. kinek elődjei „a kizsákmányolt románok verejtékes kenyeréből éltek”, s telveket, poloskákat, meg disznókat eméget cikkekben az elhunyttal kapcsolatban, aki, szerinte, a legjobban mulatott a megkínzott, románokon. „mikor a magyarok betörték Erdélybe.” Aztán megjósolja, hogy néhány év múlva Budapestet a temető is „meglátogatják” — már mint Stoica úrék — és majd akkor megkérdeik, hogy jé az a gazzal benőtt

sír. Persze, a gróf Teleki Páté, Tulajdonképpen nem érdemes szót vesztégetni ennek a korpasfejű mihasznának a nyelvtiltigelésére. Mindössze azért írjuk ezt meg, mert tudomására akarjuk hozni, hogy olvastuk ezt a rosszillatú pennatermékét. Külömben ez a belülbceztelenítő köcéfer egészen jekivaló lársaságban van a tevek és a poloskák közt, amikről is, bár egy fokkal még azoknál is alábbvaló, mert azok az étosdiék pusztán azért esipnek, mert éhesek, ez a jászol mellé való „széplélek” azonban azért próbál esipni, mert gyűlölködik. Legyen nyugodt Stoica úr, — megjegeztük a nevét...

Elethelépt a nyári időszámítás. A rendkívüli körülményekre való tekintettel április 7-én éjjel 23 órákor éltbe lépett a nyári időszámítás. Eredetleg úgy tervezték, hogy csak május hónap 9-én fog a nyári időszámítás kezdődni, de tokaréksági okokból már mostan élszerzőnek mutatkozott az időnek egy éval való előrcigatása.

Hátréadások új ellenző sapkája.

Negyváradon tartják meg az országos tűzharcos táborozást. Mint most értesülünk, az idei országos tűzharcos táborozást ezuffal első ízben Erdélyben tartják meg. A tűzharcos táborozásra június elején kerül sor és pedig Nagyváradon, ahol a szervező és előkészítő munkálatok már teljes erővel meg is indultak. A táborozáson az Erdélyben már megalakult összes Tűzharcos Szövetségek képviseltetik magukat.

Kolozsvárról neveztek el az új magyar tengerjáró hajót. Nagy ünnepi közönség jelenlétében bocsátották vízre Budapesten a legújabb, magyargyártmányú tengerjáró hajót. A Kolozsvárról elnevezett hajót olyan módon építették, hogy a Dunán kikentett rakományal, a tengeren pedig teljes rakományal tud közlekedni. A hajó 72 méter hosszú és 10 méter széles. Két darab 400 lóerős dieselmotor hajtja. Az új magyar tengerjáró hajó teljesen korszerű, minden villanyerőre van berendezve. A parancsnoki hidról gondbizonyossággal lehet a legkülönbözőbb bevezetéseket működtetni. A hajó a napán óránként 17 kilométer sebességgel tud haladni. Az új magyar tengerjáró hajó újabb bizonyítéka a magyar kereskedelem és ipar életrehozásának. Bizonyos, hogy Magyarország ezzel és a többi hasított ajálval jelentős forgalmat fog lebonyolítani a Dunán s a tengeren. A Kolozsvárról elnevezett magyar tengerjáró hajó keresztanyai tisztjét Bárányffy Dániel földművelésügyi miniszter hitvese vállalta el.

Kolozsváron tartja meg közgyűlést az Országos Túzóld Szövetség. A Magyar Országos Túzóld Szövetség gyűlését június 27-én Kolozsváron tartja meg. A gyűlés után a résztvevők meglátogatják a visszatért erdélyi városokat és megtekintik a Székelyföld szép firdőhelyeit.

Erdély a budapesti Nemzetközi Vásáron. Hirt adtunk már arról, hogy a május 2-től 12-ig tartó Budapesti Nemzetközi Vásáron Erdély gyűlésközmű- és háziipara, valamint népművészete, erdészlete és bányászata, de még idegenforgalmi és vendéglátó intézményei is résztvesznek. Nemzetközi Vásár rendezése olyan nagy jelentőséget tulajdonít Erdély részvételének, hogy a kiállítási terület egy jelentékeny részét — egész jobbszárnyát — mind csupa erdélyi stílusú épületekkel és kiállítási pavilonokkal építi be, még pedig olyan gondossággal, hogy az egyes épületek híven fogják tükrözni az eredeti erdélyi építésmódokat, valóságos építészeti stílusmúzeum-lehetőségeket nyújtva ezzel is a látogatóknak.

Huszmillió pengőt fordítanak az idén az erdélyi országnak fenntartására. A kormányzat nagy gondot fordít az erdélyi uthalózat korszerűsítésére. Erdélyben a követelményeknek megfelelő útfenntartásról mindaddig nem lehet szó, amíg a teljesen leromlott uthalózat gyökeres helyreállítását meg nem történik. A munkálatokat a legutóbbiban megkezdik. Míg az anyaországban 1941-ben az állami uthalózatnak csupán 10 százaléka kerül áthengerelésre, addig Erdélyben 30 százalék áthengerelését készítik elő, bár ez a magas hányad is csak egy töredéke a szükségletnek. Míg az anyaországban utjavítási célokra az idén 322.000 köbméter kőanyagot fognak felhasználni, addig az erdélyi utakon 418.000 köbméter kőanyagot szereznek be. A visszatért erdélyi terület állami útjainak fenntartására 8 millió pengőt fordítanak az idén, amely összeg az uthossz arányában kétszerese annak az összegnek, ami az anyaországra esik. Az erdélyi utak átépítésére az idén további 11,5 millió pengőt szavaztak meg. Ennek a költségvetési hitelnek a terhére javítják meg, illetve építik át az országot Berettyóújfalun-Nagyvárad közé eső szakaszt. Erre a munkálatra március 14-én már a versenyfolyamat is megtörtént.

Még ebben az évben sikerül Csikmeze több közegét villamosítani. Az Erdélyreai Gazdasági Tanács teljes erejéből támogatja az Erdély villamosítására irányuló terveket. Leghamarabb valószínűleg Csikmeze egy részének villamosítása valósul meg. Arról van szó, hogy több csikmezei falu közbirtokossága vállalja a szükséges energia-telep és a villamosítóvezeték költségeit. Miután azonban pillanatnyilag nem áll rendelkezésre megfelelő összeg, a szükséges hitelkeret biztosítása érdekében a Tanács tett lépéseket. Ezek sikerrel kecsegtetnek úgy, hogy a közönség villamosítása minden valószínűség szerint még ez évben megvalósítható. Természetesen ez nemcsak a község lakóinak jelent nagy előnyt, hanem a közbirtokosságok számára is jövedelmező tőkebefektetést.

ABLAK

„Jugoszlávia elemeire bomlott és megszűnt létezni”, — mondja Florih Miklós kormányzó a nemzethez írt levelet küldvényében. A magyarság hiába kereste a béke és megérés útjait, a szerbek földöztek, kifosztották és rémületbe kergették az igazságtalan békekiegészítő következtetéshez jutott magyarokat. Repülőgéptámadásokat intéztek városaink ellen, határfőreik gépfegyverrel árasztották a mi határvizeinkre. A mi földünköt és örökségünket birtokolták két évtizeden keresztül, a mi népeinket döntötték a romlásba, de még ezzel sem elégedtek meg. Talán azért fímadták minket, mert nem voltak megelégedve az igazságtalannal nekik jutított területekkel, talán még többet akartak tőlünk, miként a románok, akik Európa újárendezésének a pereiben is azt hangoztatták, hogy a Tiszáig fog terjedni Románia... Most megkapjuk bünbűntésüket. Két évtized alatt a magyarság állomáson és mindennap a megbékélt és közös munka lehetőségét hangoztatta, de gunyos röhögőgáldot a másik oldalról minden emberségséggel és méltonyosággal hangozató szót lit és Szerbiában is. De tudtuk, hogy a magyar nem araváló, hogy kisebbségben elégedjen, hogy földjén és jogán idegen bakancs taposson... Most pedig a fegyverek beszélnek! A magyar fegyver nem akar idegen fogokba nyulni, a más földje, háza nem kell nekünk. Csak az, ami az önk. Az önk és elégedetlenség, a magyarságot kibeszálókat pedig bűnhődjenek. A történelmi Magyarország helyreállítására indított küzdelemben új állomáshoz jutottunk, a szabadság és a független államlet kerete és a jövő a miénk.

(n. 4)

Folytak Erdélyben a sorozások. A visszacsatolt erdélyi részekben megkezdődtek az 1941. évi fősorozások. A hadkötelesek mindenütt nagy lelkesedéssel állanak a sorozó bizottság élén.

Adomány. Az árvízkirosltalt cészőre Bíró István Újpalotáról 5 pengő adományt küldött.

GAZDATUDOMÁNY

A földi giliszta a legősibb földmivelő

A földművelő gazdára kevés állat olyan fontos, mint ez a rössaszínű „féreg”. Ha tudnánk, hogy ez az alsóbbrendű állat mit jelent földünk minőségére, akkor nem neveznénk „féregnek”, hanem „kataszteri becsőbiztosnak”, mert amely földön még a giliszta sem él meg, az már igazán terméketlen és pénz sem ér. Sok futóhomok, kavicsföld vagy szikes talaj tulajdonosa örövendene, ha sivar földjében sok földigilisztát találna, lévén ennek a féregnek az a saját-sága, hogy csak televényben gazdag földben képes megélni. Így a földigiliszta a legbiztosabb jelzője a föld jóságának. Minél több van belőle valamely talajban, annál jobb annak minősége és megfordítva, minél kevesebb gilisztát találunk valamely talajban, annál silányabb az.

Ha langyos, nyárfejjeli eső után kimegyünk a mezőre és a keményre taposott gyalogutat nézzük, több apró, másfélmilliméter magas, sötétszínű, kolbász alakú kis földkupacocskát látunk kiemelkedni a föld színére. Ha megfogunk egyet és fölemeljük, alatta tollszárvastagságú kerek kis aknát, mondjuk, eszménylét látunk a földön. De ugyanezt talajban olyan helyen is, ahol a föld gyepvel vagy fűveléssel van takarva, csak hogy itt, figyelmesebb vizsgálatnál, a lyuk nem üres, hanem fűszálak, megfogyadt, összegöngyölt falevelek lógnak ki belőle.

Ezekben a lyukakban van a földigiliszta lakása. A levelek, a fűszálak, pedig az ő eledele, amelyet az őtjofalmán magának odahordott. Az odahordást nem szőszert kell érteni, hanem úgy, mint a giliszta eszménylét az élelme összegyűjtésénél. A giliszta testének első része, mondjuk a farokrésze, bennmarad a lyukban, felső része, mondjuk fejrésze, pedig külön kijön belőle és a földben maradt részével megtámasztva magát, a lyuk körül körüljárja felsőtestét és a kis körben talált növényi hulladékokat a lyuk szájához szorítja össze, hogy abba aztán be is vonuljon. A levél aztán a nedves, páras levegőjű lyukban megpuhul, megkrohdhat és akkor már a giliszta könnyen táplálkozhatik belőle. A megkrohdhat növény testrészek képezik tehát a földigiliszta táplálékát, feketés sötétbarna színű ürüléke pedig a humusz, a televény, a gazdák földjének aranya, amely a talaj termőképességét adja és fokozza.

Éltkezés közben a giliszta beuntartózkodik aknájában és ürülékét vagy az akna falára rakja, mondjuk az alábbi képen látható módon, vagy pedig az

akna fenekére rakja le, mely aztán meg is telik vele és akkor esde idegen vagy kitolja a föld színére, vagy pedig, ha a megtelt kincseskamrában nem fér el, otthagya és más lyukat ás magának.

Ez nála nem is megy nehezen, egyrészt, megpuha földhöz él, másrészt mert teste sajátgöcsösen van erre a munkára berendezve. Ha a földi giliszta alsó részét, mondjuk a hasát, megsimitjük (és ezt kis hasznos férgel nem is szabad utálnunk), fejét hátrafelé, akkor felületét simának találjuk, visszafele azonban azt vesszük észre, hogy teste hátrafelé kiemelkedő gyűrűkből áll, s oly érdes, mint egy finórápoly. Ez a berendezés teszi őt képpessé arra, hogy a gyűrűkre támaszkodva furjon be könnyen még tömöttebb talajba is, vagy pedig csusszon hernyeszerűleg előre a földön.

Ha esőszi akar, akkor először összehúzódi aztán testét előre kinyújtja. Ha lyukat fur, akkor összehúzódi után a hátsó részét tolja hátra, és mivel a gyűrűk a talajba ütköznek és támasztéknak a felső testének, így testének feji részét bizonyos erővel képes a talajba belefurni.

Hansen természet tudós másfél láb magas füveg edényeket megtöltött homokkal és fölül lehullott korhadt levelekkel takarta be. Ezután néhány földigilisztát tett az edényekbe, hogy őket és életmódjukat tanulmányozhassa. Másfél hónap múlva a levelek nagy része már 8 centiméter mélyen volt lenn a giliszták aknájában, helyettük azonban egy centiméter vastag ürülékegetek voltak a giliszták a föld színre, de az aknában alul a falakon is volt humusz réteg 3 milliméter vastagon, sőt volt olyan akna is, amely telve volt humusszal. Minél jobban fogytal el a levelek, annak megfelelőleg szaporodott a humusz is.

Hansen a föld bizonyos területén létező giliszták számának meghatározására számításokat végeztet és úgy találta, hogy egy hektáron (1 hektár közel 2 kat. hold) körülbelül 133 ezer féreg él és ezek sulya körülbelül 800 font, de jó emésztésük mutatja az, hogy a 800 fontot kiterő gilisztatömeg 24 óra alatt 133 font humuszt produkált.

Darwin, a híres angol természet tudós mutatóira először arra a nagy és fontos szerepre, melyet a termőföld átalakításánál és megjavításánál a földigilisták betöltnek. Darwin mondta azt lejegyezve,

y csak az a jó termőföld, amely a földi giliszta mirán megát és végbelén kimegy.

Érdekes elgondolni, — írja Darwin — hogy a 1 a sokezer év alatt sok millió kis giliszta bétornáján ment át és csak azután vált tevékeny bog termőföldé és pár év múlva ismét át fog mi. Az eke az ember legrégebb és legértékesebb műmánya. De még mielőtt az eke létezett volna, ősidők óta turja és szántja a földet az ember aivebb segítőfarsa, a „földgiliszta“ — írta Darwin.

A földgiliszta nálunk esős, meleg időben „dollik“ inkább, mint száraz időjárásban. Olyan védés van belőle több, hol az éghajlat nedvesebb, sebb, mint a mienk (például Angliában).

Hogy a giliszta a földet minként javítja meg, nézve újabban dr. Molisch, bécsi volt egyetemi úr végzett érdekes kísérleteket. Virágoserepekre ír, teljesen tápanyagszerűen homoktalajt töltött sűrű dróthálóval béléte ki a eserepeket, nehogy fésőbb belétezt élő giliszta a eserepből kibújhasak. A eserepekre napraforgómagot ültetett és érakott gilisztaakat is. Kiténik, hogy a napraforgó serépben fejlődött legjobban, melybe legtöbb földiszta volt belérakva.

Érdekes, hogy a kertészek, kik nagyon jól ismerik

ennek a hasznos kis féregnek az ő üzemükre is oly segítő hatását, amint szeretik azt a szabad földön, olyannyira nem szeretik a eserepekben. Ez azért van, mert szerintük a giliszta munkájára a eserepnyvényeknél nincs szükség, a eserepbe úgyis a legjobb földet tesszik. Ha pedig giliszta jön a eserepbe, annak földjét csakhamar úgy össze-vissza fúrja, hogy az tele lesz kis esatornákkal, melyeken az öntözövíz átszalad és magával viszi a túlságosan föllazított földből a kimosott tápanyagokat is s így a növény gyökerei elől elmossa a terméskozó tápsókat.

Ez az állat különben még más okokból is igen hasznos a gazdákra. Valósággal „fletre-haládra“ való segítője a földmivelőnek. Nemesak azzal szerze élete folyamán hasznot, hogy a humuszt gyarapítja, tehát ürüléke valóságos aranyat ér, hanem szénsavat árszi a testéből, melyből a növény — mint tudjuk — táplálkozik, azután a talajt át-meg átfúrja, ezzel a növény gyökérzetének lehatolására már kész esatornákat hagy vissza, tehát ezáltal a növény dusbabb fejlődését segíti elő, sőt még bálival is áldoz a „közjóért“, mivel teste nitrogénben gazdag lévén, hullájával a növénynek még kész tápanyagot is szolgáltat.

Z. Gy.

yen vizsgálják meg a kukorica esiraképességét.

A földmívelésügyi minisztérium iselten felhívja a gazdák figyelmét, hogy a kedvezőtlen időjárás miatt be nem ért és a szokottnál marább vizirtalmu kukoricák esiraképessége sok esetben igen gyenge. A gazdák a tengerivetőmagot élemit esiraktassák és csak a kigélt esiraképességgel rendelkező magot használják vetésre, illetve yengébb esiraképességű kukoricák szüksége szerint megfelelően töbvessenek. Hogy a gazdáknak a korica esiraképességére vonatkozó feltétlenül megbízható adatok vannak rendelkezésre és ezáltal károdásuk elkerülhető legyen, a bpesti és kassai velőmagvizsgáló mások díjmentesen és soronkivül vizsgálják azokat a kukoricakibákat, amelyeket a termelők „szavizsgálat“ megjelöléssel beküldtek.

Vetőburgonya igénylése.

A földmívelésügyi miniszter felhívja a gazdák figyelmét, hogy akik vetőburgonyára van szükségük, azeséve forduljan közvelőnél a

Mezőgazdasági Termelők Egyesült Szövetkezetéhez Budapest, V., Vigadó-utca 6. Az említett szövetkezel a vetőburgonyát az árellenőrzés országos kormánybizfosa által külön megállapított áron vásárolja meg és osztja szét a gazdaságok között. Azok, akik a környéken lévő közeli gazdaságoktól be tudják szerezni a vetőburgonyát, a METESz közbenjöttje nélkül közvetlenül is megvásárolhatják. A vasuton szállítandó burgonyára a feladaskor fizetendő díj által mentesítő igazolványt a Növénytermelési Hivatal csak a METESz közbenjöttjével történő szállítás esetén adja ki. Az eredeti nemesített, valamint az államilag elismert vetőburgonya kiosztását a Növénytermelési Hivatal végzi.

Megszivfeleésre méltó szavak.

Báró Bánffy Dániel, földmívelésügyi miniszter a közigazgatási tanfolyam ünnepélyes bezárásán figyelemreméltó beszédet mondott. Beszédében megemlékezett az árvizekkel kapcsolatban keletkezett épület-összeomlásokról és a következőket állapította meg:

Az épületek helyének kiválasztása

alkalmával mindig kerülni kell az olyan helyeket, amelyek áradásnak vannak kitéve. Építkezzünk tehát lehetőleg magasabb fekvésű helyeken, ahol lehet, lankás domboldalokon. Még a legsikább területen is lehet olyan földterületet találni, amely az épület elhelyezése szempontjából árvíz esetén megfelelő védelmet nyújt.

Szabályozták a vetőmagvak forgalmát.

A kormány rendeletei adott ki a gazdasági hasznonvények velőmagjai forgalmának szabályozása tárgyában. A rendelet kiadását a növénynemesítéshez fűződő közgazdasági érdekek tették szükségessé. A nemesített fajta fokozott védelme azt a cél szolgálja, hogy a nemesítő részére, munkája ellenértékeképpen megfelelő anyagi előnyök legyenek biztosíthatók. Minthogy azonban a nemesített velőmagvak szelebebbkörü elterjedése országos-érdekből fontos, a rendelet külön intézkedéseket tartalmaz arra nézve, hogy az állami velőmagakciók keretében szaporításra és kiosztásra kerülő velőmagvak fajlamegjelöléssel legyenek forgalombahozhatók.

Bogyógyümölcsösü telepek gondozása.

Ribiszke, köszméc. A termőbokrát a lombhullástól rugyafakadásig terjedő időben, ha szükség mutatkozik, metszeni, illetőleg ritkítani kell. Termését a ribizke is, a kőszméc is a fiatal, 2-3 éves gallyakon fejlődő egy éves vesszőkön hozza. Gondoskodjunk arról tehát, hogy megfelelő számú ilyen gally legyen. A bokrokat ritkítani kell, nehogy azok elszűrődve, betegségek tünnyái legyenek és hogy a fiatal részek megvédő ágak pótlására fokozatosan fejlődhessenek, erősödhessenek. Az előregedett s termést már kevésbé hozó ágakat töben kimetszve, eltávolítjuk. A folyton fejlődő fiatal hajtások közül pedig csak annyit hagyunk meg a bokron, amennyi a kiöregedett részek pótlásához szükséges. Általában arra ügyeljünk, hogy a bokrok minden egyes részén csak a termőképes gallyak és az ezek fokozatos pótlására szükséges fiatalabb részek maradjanak. Szépen fejlett és egységes gyümölcs, csak a kelőben kiritkított bokrokról remélhető. Az elszűrődött bokrok belsejében, ha termés van is, az csak hitvány, apró, értéktelen lehet. A bokrokat jó termőerdőben tarthatjuk, ha nyáron a talajt állandóan kapáljuk, összel a bokrok között melyekben felkapáljuk vagy felássuk és szükség esetén, az öszl ássával egyidejűleg trágyázunk.

Málna. A málnatelep nyári munkája a gyakori kapálásból és a főlétes sarjak irtásából áll. Termését az egyéves sarjakon hozza, melyek ha letermettek, összel elszáradnak. Az elszáradt részeket összel, vagy tavasszal távolítsuk el. Egy évön 5-8 sarjat hagyjunk termőnek s ugyanevnyit fiatal sarjat neveljünk a letermők helyébe. Tavasszal, miután a múlt évben letermett száraz részeket eltávolítottuk, az idei termést adó sarjakat, sodronyos művelésűt a sodronyhoz költözzük, egyenletesen elosztva, hogy minél több napsugár érje azokat. A málna tápanyagban gazdag talajt kíván, hogy bő és szép termést hozzon. Ezért gyakran, 1-2 évenként trágyázni kell. A trágyát összel vagy tél folyamán adjuk, hogy a nyári fejlődési időny alatt annak hasznát vehesse.

Téjipari tanfolyamokat rendeznek.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület közli br. Bánffy Déniel földművelésügyi miniszter elhatározásából, hogy a keleti és erdélyi országrészekben működő kistejgyűjtő és főelőállítások vezetői részére az előirt szakképesítés megszerzésének megkönnyítése céljából a kolozsvári m. kir. Gazdasági Akadémiánál, a esikszereadai, szilágysomlyói, berecstyóujfalusi és mátsészalkai m. kir. töl gazdasági iskoláknál, valamint a székelykeresztúri unitárius téli gazdasági iskolánál m. kir. téjipari tanfolyamokat rendeznek. Az érdekeltek jeleítsék részvételüket az említett iskolák igazgatóságánál.

Rendezzék át az elhanyagolt öreg gyümölcsösöt!

Idősebb emberek lakurekasan bannak az idővel éppen ezért könnyű megérteni, hogy oly sokszor adnak kegyelmet beteg, rozoga, vén fáknak és oly gyakran mutatnak ellenkezést minden rendezési kísérlettel szemben. A szakember nem adhat igazat ennek az álértékenykedésnek. A kiöregedett, hasznot nem hozó gyümölcsfa tüze való, s helyét néhány esztendei pihentetés után, az új sarj kell hogy elfoglalja. Ez nemcsak a terméssel örök rendje, de ugyanezt diktálja a józan és gyakorlatias élet. At kell rendezni minden elhanyagolt gyümölcsösöt, mert erre az országnak is szüksége van. A maradt gondolkodásnak országos viszonylatban milliós kúra lehet. At kell alakítani a hasznot nem hozó telepítést, azért is, mert az elhanyagolt, legyengült és ellenálláskat elvesztett fák még a leg gondosabb kezeléssel mellett is melegágyai minden ragályos, könnyen terjedő gyümölcsfaellenségnek, kártékony rovarnak és gombabetegségeknek. Az átalakítás menete egyszerű. Ha magunk nem érzünk elég erőt az ítéltre, hívjunk meg egy szakembert, aki elfoglaltság nélkül mond majd tőlelet az öreg fák között. A kisclejtezés után azonnal megkezdődhetik az építomunka. A régi fa helyét 1 méteres mélységben és lehetőleg elég egy-egy másnemű, de viszonyaink között biztosan és jól fejlődő fiatal fával pótoljuk. A megtartott vének

egy részét megfíjtjuk (amelyekből még elegendő életerő mutatkozik vagy átoltjuk, a többi alapos tisztogatás után legalább az első években fokozottabb mértékben ellenőrzés-egészségi és hozam szempontjából). Mire az új fák termőre fordulna bizonyára ismét válogatunk, selejteznünk kell, mert lesznek, amelyek kidőltek a próba alatt, vagy nem tártak meg helyüket a nemes verágésben.

Mi az oka, hogy ha a gyümölcsös keveset terem?

A gyümölcsfák nem minden évben teremnek egyformán, sőt előfordul, hogy évről-évre kevesebb lesz rajtuk a termés. Ezt rendszerint a kedvezőtlen időjárásnak, a rossz kötődésnek a fa fajtájának, esetleg rovarkártának tulajdonítják. Pedig a legtöbb esetben nem ez az oka annak, hogy a fák nem teremnek, hanem a gazdának magára. A gyenge termések oka legtöbb esetben a talaj soványtsága, mely a fa gazda kapzsúsága, miközben túl nagy termés esetén saját magát gyümölcsöt megritkítani, hanem megdől, hogy a fa túl nagy termés nem érlelésében kimerüljön és az előző évé dővé váljék. Ha azonban a fa a múlt évben megritkította volna, a fát maradt volna elég tartaléktáplálék a következő évi terméshez is. A gazdának azután a gazda meg a fát, hogy nagy termés után „elfelejt” fát megtrágyázni. A legyengült fa azután minden kedvezőtlen hatásokon fogékonyabb lesznek és a helyzet rosszabb lesz. Ha ehhez azután a fájáról még a rossz időjárás is

Angol hivatalos helyen kijelentik, hogy Anglia a világban megmennt a demokráciát. Ennek következtében — mondják Jágoszlávrára előzoja, — minden kis országok áldozatát hoznia, még ha ez az ország idegenleg elvesztését jelent is.

Felemelőn szép és büszkén demokráta gondolkodik ez. Képvétől az egyszerű lóversenyjátékosokkal együtt elmondhatják: „vesztettem egész vagyonomat, de találtam egy négylevélű lóherét: — a demokráciát!

a vízmentesítési munka! A vízvezeték által elöntött területek a vízvezeték által elborított földek tisztítása tévtervezéren folyik. Dr.ffy Dániel, földművelésügyi miniszter kijelentette, hogy a múlt héten közel 100 ezer katonai holdról sikerült a vizet levezetni. A víz alatt álló terület nagyjából napról-napra fogy. A kedvezőtlen helyzet lényegesen megkönnyíti a vízmentesítési munkálatok elvégzését.

csak háromnegyedmillió köbméter áll víz alatt. Ez az eredetileg elöntött területhez viszonyítottan nagy javulást jelent.

Gyümölcstermelés érdekében!

Erdélyi Gazdasági Tanács közölte a m. kir. földművelésügyi miniszterrel, hogy az erdélyi gyümölcstermelőkkel megismeretessék a fejlettebb eljárásokat és az anyaföldjeik az anyaországban a legújabb bevételek. Kijelentés van arról, hogy Erdély fontosabb gyümölcstermelő központjain gyümölcstermelés foglalkoztatni, hogy ez megkönnyítsék a gyümölcs elszállítását. A kormány támogatást nyújt az erdélyi gyümölcstermelőknek, hogy a gyümölcsösök kármentesítését, a gyümölcsösök ellen való védekezést a gyümölcstermelők hatáson és szakemberrel folytathassák. Ezenkívül a kormány támogatással lehetővé teszi, hogy a gyümölcs értékelésénél kedvező feltételek mellett

30-50 pengővel kínálják. A gyümölcsfélék piacán csak a nemesalma (100-200), valamint a közönséges alma (55-140) drágult, mert az előrehaladott idény miatt a felhozatal most már napról-napra csökken. A baromfi piacon ingadozó volt az irányzat, az élőliba (320-350), az élökacsa (340-350) és a tisztított kacska (320-360) olcsóbban volt

kapható, de az élőtyúk (260-280), az élőpulyka (200-260), a friss vágású csirke (380-500), a tisztított tyúk (180-300) és a tisztított liba (260-370) drágább lett. A tojáspiacon megszilárdult az irányzat. Az eredeti ládatojás (220-235), a kioltvasított ládatojás (245-250) és a selejtes eredeti tojás (210-215) tíz-huszonöt fillérrel drágult.

Légből kapott örömhír

Hogyan is nevezhetnénk másként a gazda a rádióknak az elmúlt hó végén tett azt az örömteljes közlést, hogy március 3-tól kezdve minden Budapestre felhajtott 150-160 kg. élőszűnyű mangalicasertés után a kisgazda, akinek az állat legalább 3 hónapja birtokában van, 15 pengő, továbbá minden kisgazda vagy hízaló ugyanilyen feltételek mellett, 160 kg-nál magasabb súlyú állat után 20 pengő külön árkiegészítésben részesül.

Folyó hó 11-től kezdve még nagyobb öröme lehet gazdáinknak, mert az első csoportban 130-150 kg. súlyú zsírserstés után 20 pengő, 151-160 kg. után 25 pengő és ezenfelül pedig 30 pengő az árkiegészítés.

Ha valaha érdeke volt a gazdának a fenntartó takarmány csökkentésével

a hizalást gyorsítani, úgy most valóban nagy érdeke. Nem élünk takarmányhiányban, gyorsan kell tehát hizlalni, hogy a megkövetelt előadást a szokottnál jóval gyorsabban érjük el s ezáltal nemcsak takarmányt takarítunk meg, hanem sokkal gyorsabban jutunk az árkiegészítéshez. A gyorsabban visszajött befektetés és hozzá még a külön árjuttalomban birtokában, gyorsabban lehet a pénzt hasznosítani.

Hogy mindent elérhessük, hízóinknak naponta néhány fillérbe kerülő Pekk és Futort kell étellebe belekeverniük, amivel teljesen elérjük a kívánt célt, sőt a hizalás alatt gyakran fellépő átvágytalanságot, feszítőmenést, koszoszságot, lesántulást is távol tartjuk, vagy gyorsan megszüntetjük.

HOGY GAZDÁM ELŐBB JUSSON HOZZA

A 20-30 PENGŐS ARKIEGÉSZÍTÉSHEZ ÉN NAPONTA NÉHÁNY FILLERBE KERÜLŐ

PEKK-et

és FUTOR-t KAPOK

3 HONAPOKKAL ELŐBB ÉREM EL A JUTALMAZÁSI SÜLYT, MINT NEMPEKKEZETT KARTÁRSAIM

A „Magyar Nép” díjtalan felvilágosítást ad a beszerzés helyéről.

Élelmiszerezék.

Élelmiszerárak. A gabona- és főzelékfélékben az árak kielégítő. A melegágyi fele (3-28), a cékla (6-14) és a hagyma (26-34) olcsóbban. A keltkáposzta (45-75), a póré (45-100) és a (80-55) ára emelkedett. A póré sóska (45-100) és a (80-55) ára emelkedett. A póré sóska (45-100) és a (80-55) ára emelkedett. A póré sóska (45-100) és a (80-55) ára emelkedett. A póré sóska (45-100) és a (80-55) ára emelkedett.

A magyar nemzet verses története

KÁLMÁN KIRÁLY URALKODÁSA

Nem hiába „könyves”, Kálmán király neve,
Tudomány, műveltség együtt jártak vele.

Alatta pusztult el babonás bételesség;
„Boszorkányról, mely nincs, még csak szó se esik!”

Szép, hatalmas ország, mely uralmát látta
Am királyo benne nyugtát nem találta.

Első felesége s László fia hullán
Elhomorult kedve s többé nem is volt tán.

Második anyján Istványa fiának
Egy rútán hercegnőt nézett ki magának.
Boltogtalan frigy volt, önként összcsmolt,
S így a házasság is hamarán felbomlott.

Gyótró aggodalma — ottól félt — beválik:
Hogy az öccse, Álmos, koronára vágyik,
S hogy István számára azt megörizhesse,
Szánta magát Kálmán szörnyűségei tette:

Álmosnak, s fiának Bélának, ki gyermek,
— Nem érezve szánást, irgalmat, kegyelmet —
Szemét kiszáratta, csakhogy István fia
Trónjára ne kerüljön többé aggodnia.

Mohi hőse

Ketten ültek a vezéri sátorban: Kálmán herceg
és Ugron érsek. Beszélgettek.

— A kán támadásra készül, érsek úr — mondta
Kálmán, — ha az oroszok hiúni lehet. De mikor?

Ugron érsek szép, férfias arcán megült a gond,
az a felelősség, amelyet minden vezető érez a nagy
elhatározások percében. Elfelejtette, hogy kalocsai
érsek. Ereiben a honfoglaló ősi vére tüzelt. Ez a vér
hozta a beesület mezejére, hol a magyarság sorsa dől
el. Kálmán kérdésre megfontoltan válaszolt:

— Magam is úgy vélem, — kezelt mondott az orosz.
Szememmel láttam napnyugtakor, hogy nagy csoportok
ereszkednek alá a környi fűzesokig. Az egyik
porya hozott is belőlük néhányat. Sebán seregéből
valók...

— Sebánból, aki Magyarország királya akar
lenni? — kiáltott fel Kálmán.

— Úgy látszik, — folytatta az érsek — Batu a
tatár hercegnek akarja hagyni leveretésünk dicsősé-
gét. Úgy illik. Hanem gondoskodtam a múltó foga-
dásáról. Kettőzött örök fűgyelnek. Harkácszen vir-
aszt mindenki, mert — úgy érzem — éjjel támad a
tűz.

— Hogy mondat, érsek úr, éjjel?

— Igen, éjjel, hogy megzavarjon minket.

— Csak támadjon, majd megbánja —
Kálmán. — Vitézeink alig várják, hogy tatár
apritsanak, meg aztán van is förtésíteni való.

— Ne felejtöd, hercegem, a mi büntetés
most itt áll a tatár. Dénes nádor helyett mára
a seregnek kellett volna védeni az Orosz-kaput.
— Ne aggódj, érsek úr!

— Bocssát meg, nem aggodom, de féltém
támat. Mi lesz velünk, ha a tatárokat nem
megállítani? Magam hallottam Juliánus sz.
hogyban pusztították el a testvéreinket, bojárak
más népeket ott messze keleten. Leültek a népek
beestelenítették az asszonyokat, a munkalés
pedig baromként hajították magok előtt.

— Veliük lesz az Isten! — mondta Kálmán.
— Sok a mi vétünk ahhoz, de bízom
talán megbocsát és reánk emeli fölsőleges tel.

Girines felől enyhe tavaszi szél támadt,
onnan fészekrakó vízimadarak hangja tört be
szarka esendjébe. A Sajó tempós egyformaságán
zott el a két tábor között.

— Hallgasd csak! — szólt az egyik frálló
vitéz bajtársához — mintha a föld alól jönne
de ez lóházból... jönnek...

A megszóított fület a földhöz lapította,
főzött...

— Jönnek — sügta vissza — adhatjuk a
Rövidre rá egymásután lobbantak fel a
tűzek: támad a tatár! A tűzek fűnyében mára
lentek; az első tatár csoportok. Mintha a pokol
gei szabadultak volna el. Sokan közülük szű-
ges átlartot viseltek és vad ordítással vetették
lát a magyarokra. Egyetlen fekete tömeggég-
dött a tatár és a magyar sereg első vonala és
részről megindultak a hátsóbb csoportok is.

Sebán a Sajó-hídhöz vezető úton támadt
hitte, hogy seregével most is könnyen átgázo-
gyarokon. Tévédott egymásután estek el a
kard csapásai alatt. Mikor földalát már a
oldalról szorongatták, visszavonulást rendelt.
Ugron megbiltotta az ellenség üldözése-
tudta, hogy nem messze Batu érintetlen sereg-
közik.

Nagy volt az öröm a magyar táborban,
hiszen boigazolást nyert az a felfogás, hogy
is meg lehet verni. Nagyobb hiba volt az, ha
örömből elbizakodottság született, s a vezér
a katonák ellagyták helyüket és pihenni térk.
Csak Kálmán és Ugron hívéddő serege
lent.

Batu kán sátorban haditanácsot tartott.
beszélt:

— Mint egy acélfal, úgy állott a magyaro-
nala és a legjobb vitézeim pusztultak el. Kitű-
zérük lehet. Valami pap...

— Ugron — mondta Batu.

Aztán folytatta:

Kemény, vitéz nép. Kár érte, de én Béla fejét a követekért. Hajnalhasadáskor és magam is a hídra. Sejbán Onod fölött, Szobutáj Csésén átkel a folyón, és oldalbatámadja a máribort, ahová nyájként beszurultak. Akarom hogy a magyarok ismerik-e még az ősi eszt? Mit gondolsz, öreg vezérem, — fordult a kún király felé — jó lesz az, amit mondtam!

Szobutáj, annyi eszták dísző vezére, egy pillanatra gondolkodott és csak ennyit mondott: győzünk! A hon véres karddal ott van mindenütt. Korhol, gyelmeztet, parancsol és lassan megindul a sok ellentámadása. Batu hátrál, a híd újra a

magyaroké. Mégis győz a magyar! De mi történik hátul? Miért jön a király!

Sejbán és Szobutáj támad, de megfordul Batu is. Nincs szabadulása. A szekérvár ég. Fojtó füstben és párologó vértócsákban végső harcát vívja Béla serege. Kálmánt csak pajzsa menti meg a kettészélesztől, de a seb így is halálos! Fut a király.

Ugron, a fővezér, csupa vér, úgy küzd, mint egy hadisten. Már nem szól, csak üt, vág. Keresztje leszakad. Lehajlik érte és nem is kel fel többé: tatár kard találja védetlen nyakát. A rémülte magyar harcosnak a túlvilágról mondja:

— Mentsétek meg a királyt!

Rostás József.

Várjuk ezt a napot!

A győztes nagyhatalmak nyomására Magyarország és Jugoszlávia javára 5.000 négyzet mérföld terület és félmillió magyart veszített. Ez a terület Magyar Alföldhöz és Magyarországhoz tartozott szerte. Az igazságtalan határvonal az új határt zárta egyik legjobban termő, nagy földdarabot, ahol valamikor a legpompásabb magyar gazdaság és bor termelt. A megcsontolt békeszerződés keretében a magyarok tízezrei menekültek el a szomszédos területekről, a bizánci szellem, az ortodox keresztény sőtöttség vonult be oda, akárcsak a Római Birodalom keleti sötétség Erdélybe. A délvidéki magyarok sorsa hasonlatos volt a mi erdélyi magyarok sorsához. A magyar iskolákat a szerbek csaknem teljesen bezárták. Jugoszláviában egyetlen magyar nyelvű intézet sem működött, úgyhogy a magyar nyelv taníttatása a legnagyobb gondot jelentette a magyar szülőknek. A magyar ifjak még útlevelet kellett kérniük, hogy magyarországi egyetemet látogassanak.

A magyar nyelvet száműzték a hivatalokból, de még a nyilvános helyekről is kitiltották. A magyar tisztviselőket megfosztották nyugdíjgényüktől, kiűzték őket az országból. A magyarság elszegényedett. A birtokok egymásután kerültek szerb vagy zsidó kézre. A kereseti lehetőségek pedig magyar ember részére a legrosszabbak voltak, sokan utolsó ingóságukat is eladták és Amerikába vagy Csonkamagyarországra menekültek. Az elnyomásnak és kíméltetésnek azonban nem az lett az eredménye, hogy a szerb malomköben őrlődő magyarok hitüket elvesztették volna, fajtájukat és vérüket elfelejtették volna. A hamu alá szorított parázs nem hamvadt el, a lelkek örök tüze nem aludt el. A küzdelem megacélozta az ő karjukat és ellenállóvá erősítette az ő szívüket. Mi erdélyiek, akik a jogvesztettség, elszegényedés és tanácstalanság hasonló poklából menekültünk, könnyű áztatta szemmel és a testvéri kézzsorítás otthoni melegével köszöntjük őket. Régóta vártuk ezt a napot.

(m. j.)

Béla a Vardar-on. Német katonák felfújható gumicsónokban kelnek át a jugoszláviai Vardar folyón.

APRÓSÁGOK ADOMÁK

Az emberi és állati nyál gyógyító hatásáról.

Érdekes vizsgálatot végzett egy magyar orvos az emberi és állati nyál vérzéscsillapító hatásáról. Aból indult ki, hogy már minden orvosnak, de különösen a szájműtéseket végző sebészeknek fellátna, milyen gyorsan és magától szűnik meg nemcsak a kisebb, hanem nagyobb szöveti elroncsolásokkal járó műtétek után a vérzés a szájbán. Közismert dolog, hogy foghúzás után, még ha a foghúzó sebeket is kapott, akkor is rövidesen minden kiülő beavatkozás nélkül megszűnik a vérzés.

Erre gondolt, amikor a nyál szerepét kutatta. Átvizsgálta az erre vonatkozó egész irodalmat, de nem látott határozott megállapítást arra vonatkozólag, hogy mik azok a tényezők, amelyek előidézik a nyál vérzéscsillapító hatását. Ezután állatkísérleteket végzett. A macskákkal lefolytatott kísérletek során megállapította, hogy ha két sebre különböző kölést tesznek és az egyiket az állat nyálával itatják az utóbbitan a vérzése meglepően rövid idő, másodpercek alatt megszűnik. Végrehajtotta ugyanezt a kísérletet emberi nyállal. Az eredmény ugyanaz volt.

A kísérletek minden kétséget kizáróan azt mutatják, hogy mind magának a nyálnak, mind pedig a nyálmirigyekből készült kivonatnak emberen és állaton egyaránt vérzéstgátló hatása van és ez magyarízta meg azt az eddig még felderítetlen jelenséget, hogy miért szűnik meg a vérzés olyan hihetetlenül gyorsan a szájbán előforduló sebészek esetében.

A kísérleteket most tovább folytatják. Az újabb kísérletek célja az, hogyan lehetne tisztán kivonni a nyálmirigyekből magát a vérzéscsillapító tényezőt és ezt az orvostudományban, széles körben alkalmazni. Külföldön is folyának hasonló kísérletek, de ugyanakkor rímtant a magyar kutató arra, hogy évezredek

népszokások mutatják a nyálmirigyek termékeinek vérzéstgátló hatását. Most már érthetővé válik, hogy vérző sebet miért nyalja az állat és vidéken miért szokás a vérzéseket hasonló módon emberek között is csillapítani. Rengeteg gyógymódot fedezett fel az orvostudomány, amelyet a népszokások már régen elfogadtak, így került a leghatásosabb gyógyszerek közé a kinin és még sok százele gyógyszer.

Orvosi körökben most érdeklődéssel figyelik a további vizsgálatokat. Ezekkel a kutatásokkal kapcsolatban azonban rá kell mutatnunk arra, hogy ez a munka elsősorban orvosi kérdés és ha elterjednek is bizonyos népszokások, közhelyességügyi szempontból egyszerű emberek kisételezése káros lehet.

Rengeteg bajt okozott már, hogy népszokásokból kiindulva, esetleg beleg által állapot használták vérzéscsillapításra. A közönség tehát ne kíséreltezzék, bízza az orvosokra ezt a munkát és ha a betegségek gyógyításáról van szó, orvosi tanács nélkül ne tegyen semmit.

A változott viszonyok miatt...

Elefánttal szántanak Franciaországban, Blois vidékén. A változott viszonyok következtében a szokások nagyon rosszul megy a sora. Egy nagy francia církusz elhatározta hát, hogy egyelőre átter a földművelésre. Tanyát és földet béreltek az artisták s a mezei munkában felhasználják idomított állatokat is: A szántásra nagyon beváltak az elefántok. Aki mostanában Blois környékén jár, láthatja, amint hatalmas elefántok húzzák lassan, nyugodtan és könnyedén az ekét.

Rendesinálás.

Verekednek a koresmában a legények.

A koresmaajtó előtt egy néni ke sirdogál:

— Jaj, jaj, agyonütik az én kedves, jó uramat...

Meghallja a sirdogálást egy legény, aki éppen a koresma felé tart és megkérdi az asszonyt:

— Mi baj van, néncémszony?

— Nagy a bajom, kedves fiam, verekednek az ivóban a legények és

olt idődögöl az én uram is... mi lesz vele...

A legény helytén kizugazog:

— Sose busított, nemem. Bémegyek readei esztárai, szöröm azokat a duhajokat, pelyvát. Maga csak álljon itt bnan és olvassa őket, amint s jgálom valamennyit!

Ezzel nagy betenkedve b legény az ivóba.

Újult zaj és lárma hallatszik hirtelen föltárl az ajtó és es bolt ember röpül ki rajta.

A néni ke szípigó hangon:

— Ez egy...

Erre a kibóbtott ember főkodik és megvesszól:

— Ne olvassa tovább, né én vagyok az...

El te bízd magadt!

Bemegy a zseifer a szigorú tartóhoz:

— Instálnék alússan egy napot... Holnap lesz az ez dalmam...

A tisztartó pulykavörös le:

— No, nem bánom, hogy mehet kend, de ne higgy hogy minden huszont este így lesz!...

Milyen hatással vannak az a Székelyföld hegyeire né

Köztudomású dolog, hogy a az éghajlat szélsőségeinek kítésében fontos szerepet tölt

A hegyvidékeken azonban nagyon fontos szerepük van, nyíben megvédik a hegyeket fultástól. A Székelyföld csap éghajlatu és az erdőknek forrep jut a lehulló csapadék f

és szabályozása terén. Az d laja tekintélyes mélységig vszivaes, amely a lehulló e gába szivja. Az erdőkber aránylag ritkán keletkeznek sások, ellenben legelőkn,

kon, különösen pedig a szárn ke a vízmosások nagyon riák. Az erdők talaja magáb

a lehulló esővizet és az lassá leszívórog a mélyebb talajré

A hegyvidék kipusztított erd veszedelmet jelentenek a

fekvési helyekre néve. A loabsátor nélkül maradt ha

Azon előfizetőink részére, akik bármely újságból kifolyólag tanácsra szorultak, ezen rovatunkban készségesen megadjuk a választ. Tekintettel arra, hogy a szakértőinknek a tanácsadásért fizetniük kell, felkérjük olvasóinkat, hogy a beküldött tanácskérő levélhez mellékeljenek 70 fillért (orvosi tanácsokért 1 pengőt), könnyebbség okért bélyegben. A tanácsadás költségeit mi nem fedezhetjük. Ha a választ levélben kéri, esetleg még külön portódíj is beküldendő. Csak azokra a levelekre válaszolunk, amelyekhez a pénz is csatolva van. Fennmarjék azonban azt a jogot, hogy olyan levelekre, amelyek közérdeket, a választ lapunkban adjuk meg.

D. L. A magyar királyi honvédelmi minisztérium által kiadott rendelkezések értelmében az ideai sorozások csak az 1920. és 1919. évben születettek állhatnak sor alá. Más évfolyamokhoz tartozó önkéntes jelentkezőket az ideai sorozások nem vesznek be.

K. N. Az áru elosztással kapcsolatos mindenféle panaszt a budapesti kereskedelmi és iparkamara mellett működő árrellátási bizottsághoz kell futtatni. Címe: Budapest, V. Szemeru-n.6.

M. K. Egési sebek gyógyításáról érdeklődik. Azt válaszoljuk, hogy égési sebek ellen jó a nedves agyagborogatás, amely gyógyszerárakban kapható. Könnyebb égési sebeket kenjük be olajjal (oliva- vagy lenolajjal, glicerinrel, vagy szaliciles vazelinnal). Azután hintünk rá habliszlet és lenvaszorongyval készült be a sebet. Ha már hólyag képződött, azt ne adjuk meg. Mikor a kötszt leveleszük, vigyázzunk, hogy az odatapad: ruhával a bőrt fel ne szakítsuk. Jó szét még égési sebek ellen 100 g mézvíz, 100 g lenolaj és 5 g karbolsav keveréke. Ha ezt jól összerázzuk, folyékony kenőcsöt nyerünk, amelynek egyetlen hátrányából sem lenne szabad hiányoznia. Ha ezzel néhányszor bekentjük a sebot, a fájdalom megszűnik. Ez a szer leforrázások után is enyhítően hat és ha szonall alkalmazunk, megakadályozza a hólyag képződését. Régi jó szer a hársfaszén finom por alakjában: azt vastagon ráhintjük a sebre, aztán vaszorongyval bekötjük. Szükség esetén, ha egyéb nincs kéznél, friss citromlé is szonall enyhíti a fájdalmat.

Alább felsoroltaknak köszönetet mondunk a bejelentett új előfizetőkért,

B. F. Szilágyi-nagyfalva. I. I. Sepsiszentgyörgy, P. Gy. Gy. Felsőrákos. K. S. Barót. S. J. J. Lászlóhánya.

ELŐFIZETŐINKHEZ A Kiadókban megjelent 1941. évi Erdélyi Magyar Naptárt mindazon előfizetőknek megküldjük, akik hátralevő közzétételükkel. Miután a naptár lapunk mellékleteként szerepel, ezért újabban azon előfizetőknek, akik kifizették múlt év végéig szót hátralevőiket, a leppeldányukhoz csatoljuk és úgy küldjük meg a naptárt.

Megbízottaink közül Vinczeffy Sándor, valamint Máthé Lajos Udvarhely, illetve Háromszék megyében végzőnek kiküldetési munkát, míg Tóth Imre a Szatmár megyében levő hátralevő előfizetőinket keressük fel. Kérjük megbízottainknak nem csak a hátralevőket, hanem a f. évi díjat is kifizetni, mert a pénzre igen nagy szükségünk van.

Olyan meggébe és közzétételbe, ahova eszébe jutott megbízottaink rövid időn belül nem mehetnek ki, oda küldött postaiutalványt küldünk és kérjük azokat, akikhez ilyen utalvány érkezett, sziveskedjenek az ott felbontott hátralevőket az utalvány felhasználásával beküldeni.

T. J. Lőyosbánya. A Kormányzó Ur címe a következő: Főméltósága vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója. Budapest.

B. K. Gikke, amely különben igen személtelen és jól van megírva, olyan időben érkezett, hogy legnagyobb sajnálatunkra nem tudtuk neki helyet szorítani.

A következő befolyt pénzeiket nyugdíjazuk: K. M. Erzsébetbánya előfizetése 1940. dec. 31-ig rendben van. H. Zs. Ördöngösfőztes 5.30, S. E. Szék 8.24. Özv. G. P-né 6. K. S. Barót 4. N. M. Krasznaegény 6. Cs. K. Szatmárnégyes 5.20, V. J. Misztbánya 10.20, I. I. Sepsiszentgyörgy 6. M. P. Tökés 5.20. R. J. Eled 1.50 és H. S. Estergom 3.76 pengő.

ajti a víz emossa és aztán sor ke az alsóbb talajrétegre is. Néhány laced alatt kopasz sziklak meredez k az ég felé ott, ahol azelőtt erdő ott. A haj azonban sohasem jár redül. Nemesak az erdő pusztul hanem az ilyen erdők vidékén gnövekszik az árvízveszedelem esősege is.

Sárgaréz tisztítása.
Cserépkályhák sárgaréz ajtájának agybaránt feületi réteget sűrűlál, polirozással lehet eltávolítani. Elszűrű a rezet előbb vízbemártott urvaszálú kefével csiszolóporral smrolni, majd vizes rongyra hintett finom fényesítőanyaggal (gömlahér, magnéziumoxid, vagy vörös sáre iszapolva) vagy késszen kapató réztisztítóval átdörzsölni. Elérülmi a magas hőmérsékletnek kitétt sárgarézajtók barnulását nem lehet, éppen ezért védelmiül célszerű galább a sugárzó meleget felvevő csupán néhány kis nyílással ellátott tömör légyvasz belső ajtót alkalmazni, ez esetben a külső ajtó töltés alkalmazásával nyitva is maradhat. Jobb védelmiül szolgál a sárgarézajtóknak nikkelrel való bevonása. Alvanikus uton, mely réteg kályha-örmérsékleten nem, vagy csak kis mértékben változik meg.

Osztokodás.
Két vandorló legény baktatott az országúton.

Nagyon elfáradtak már és türelmetlenül kezdtek faggatni az első zembefojvót, hogy vajjon messzi van-e még a város.

— Két mérföldnyire — hangzott a válasz.

Erre megjegyzi az egyik vandorlegény:

— Milyen jó, hogy ketten vagyunk, mert így mindegyikünkre seppán egy márföld esik...

Agglegény-éssel...

— Uram, mégis csak szeretném tudni, miért nézi olyan feltűnően a feleségemet?

— Ökvetlenül meg kell mondanom?

— Követelm!

— Nos hát, valahányszor ránézek, mindig arra kell gondolnom, milyen szerencsés, hogy agglegény maradtam.

